

Картотекиране на местните ресурси за
родители на деца на улицата във
Видин

Доклад

КОНТЕКСТ

Този доклад е резултат от проучване, проведено през периода 01-31 октомври 2013г. в гр.Видин по поръчка на сдружение Свободен младежки център – Видин и в изпълнение на проект „Програма за подкрепа на фамилното действие” (Family Action Support Programme – FASP). Проектът се реализира с финансовата подкрепа на Конфедерация Швейцария чрез Фонд за реформи, свързани с участието на гражданското общество и има следните цели: Създаване, апробиране и разпространение на холистична, гъвкава и устойчива програма за активно помагане на семействата на децата на улицата на базата на подхода на екипна работа по случай и работа на терен в общността; Развитие на капацитета на гражданския сектор като доставчик на социални услуги за трудни целеви групи и създаване на култура на сътрудничество сред професионалистите и институциите (публични и частни).

Една от предвидените дейности в проекта е картографиране (mapping) на съществуващата подкрепа за родителите на деца на улицата: разкриване на съществуващите и потенциални източници за всякаква подходяща подкрепа – социална, здравна, материална/финансова, образователна и др. Идеята е да се събере на едно място информацията, която по-късно да бъде използвана от експертите, ангажирани по проекта в работата им с целевата група родители, което да позволи пълното използване на местните ресурси.

ЦЕЛ И МЕТОДОЛОГИЯ НА ПРОУЧВАНЕТО

Проучването цели идентифициране на налични и потенциални (вкл.бъдещи) ресурси от всякакъв характер (материални, финансови, социални, образователни и пр.), налични или достъпни от територията на община Видин, които биха могли да бъдат от полза за родителите на деца на улицата.

За да се изпълни заданието бе необходимо да се очертае по-ясно целевата група. Според предложената от възложителят Свободен младежки център дефиниция, под „деца на улицата” се разбират деца, идентифицирани като negliжирани, за които е установена липса на родителска или друга заместваща я грижа и контрол. По-конкретно тази група включва деца, които:

- прекарват деня си на улицата, въввлечени са в различни тежки форми на труд като проституция и просия, но вечер се прибират у дома;
- са необхванати от образователната система или отпаднали от нея деца в предучилищна и училищна възраст;
- скитат и/или водят начин на живот, който създава условия на риск от увреждане на физическото, психическото, нравственото, интелектуалното или социалното им развитие;
- са избягали от дома си или специализирана институция, в която са били настанени;
- са жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно, унищително отношение или наказание в или извън семейството;
- употребяват инхаланти и/или други упойващи вещества.

Отново по информация на възложителя, тези деца са от ромски произход, живеят в кв.Нов път и са в особено тежка социална ситуация. Голяма част от семействата са многодетни и с един родител, най-често това е майката. Родителите по правило са безработни и нямат никаква квалификация, която да им послужи да намерят работа.

Повечето живеят в незаконни постройки, с недостатъчна жилищна площ за големите семейства, в лоши битови условия – липса на течаща вода, в някои случаи и на електричество, отопление през зимата и пр. Изхранват се със социални помощи, детски надбавки, вехтошарство и други дейности от временен и случаен характер. Така очертаният родителски профил бе отправна точка за проучването, предвид на нуждите на подобен вид семейства.

Проучването бе осъществено в две взаимосвързани части – проучване на документация (закони, постановления, правилници и пр.) и теренно проучване (срещи и разговори с представители на институции и организации, предоставящи услуги). По този начин се постигна по-пълно описание, включващо и съществуващите практики на място по прилагане на нормативните изисквания, както и описание на възможности, които не са регламентирани с никакви документи, но реално съществуват. Такива например могат да бъдат реализиращи се проекти със социална значимост от различни организации.

Конкретните области, в които бе проведено проучването включиха:

- жилищно настаняване;
- социално подпомагане;
- материално подпомагане;
- социални услуги;
- общо и професионално образование;
- професионална квалификация и заетост;
- здравни грижи;
- други услуги.

ЖИЛИЩНО НАСТАНЯВАНЕ

Според действащата Наредба на Община Видин от 30.06.2010г. право да кандидатстват за настаняване под наем в общински жилища имат граждани и техните семейства, както и живеещите във фактическо съпружеско съжителство по смисъла на Семейния кодекс, които отговарят едновременно на следните условия:

- не притежават жилище или вила, годни за постоянно обитаване или идеални части от такива имоти, които да задоволяват техните жилищни нужди на територията на цялата страна;
- не притежават жилищен или вилен поземлен имот, имоти в курортни зони и комплекси и във вилните зони към тях;
- не са прехвърляли имоти на други лица през последните 10 години с изключение на прекратяване на съсобственост или дарение в полза на държавата, общината или организация с идеална цел;
- не притежават имущество на обща стойност по-голяма от 2/3 от цената на жилище, съответстващо на нормите за жилищна задоволеност: в налични парични средства по влогове, акции, дивиденди, моторни превозни средства, земеделски земи, поземлени имоти, жилищни и вилни сгради, фабрики, работилници, магазини, складове за търговска и стопанска дейност, ателиета и други основни и оборотни фондове;
- една четвърт от общия годишен доход на гражданите и техните семейства не може да покрие разхода за пазарната наемна цена за жилище, съответстващо на нуждите му, съгласно нормите за жилищно задоволяване;
- имат адресна регистрация по постоянен и настоящ адрес в населеното място без прекъсване през последните пет години и действително живеят на посочения адрес;

- не са се самонастанявали в общински жилища или наемното правоотношение за такива жилища не е прекратявано поради неплащане на наемната цена или на консумативните разноси, или нарушаване на добрите нрави, или неполагане грижата на добър стопанин при ползване на жилището;
- нямат парични задължения към общината.

Лицата и/или семействата, както и живеещите във фактическо съпружеско съжителство, които отговарят на условията, се поддредат в зависимост от степента на жилищната им нужда в групи, както следва:

1. Граждани, задължени да освободят заеманите от тях жилища и помещения, собствеността върху които се възстановява по Закона за възстановяване собствеността върху одържавени недвижими имоти и по други закони за възстановяване на собствеността.
2. Незаемащи жилищна площ и ползвачи повече от една година за жилище нежилищни помещения, като бараки, изби, непригодни тавански помещения и др.
3. Живеещи в жилищни помещения, негодни за обитаване, вредни в санитарно-хигиенно отношение или застрашени от самосрутване, освидетелствани по установения за това ред.
4. Живеещи въз основа на свободно договаряне.
5. Заемащи недостатъчна жилищна площ.

При поддредане на лицата и семействата в една и съща група се дава предимство на:

1. Лица с актуално експертно решение на ТЕЛК/РЕЛК за намалена работоспособност над 50%;
2. Лица с две или повече деца;
3. Самотни родители на непълнолетни деца;
4. Живелите по-дълго време при тежки жилищни условия.

Картотекирането на нуждаещите се от жилища граждани се извършва въз основа на молба - декларация по образец, утвърден от кмета на общината, в която се посочват: броят, трите имена, възрастта и продължителността на адресната регистрация на членовете на семейството; жилищните условия, при които живее семейството към момента на представяне на молбата; вписват се данни за вида (жилищни, нежилищни), размера и собствеността на обитаваните помещения; извършени сделки с недвижими имоти; притежавано имущество; общ годишен доход на членовете на семейството за предходната година, формиран от заплати и пенсии, както и допълнителни доходи от хонорари, търговска и стопанска дейност, отдаване на собствен сграден фонд под наем, земеделски земи под аренда и др.; данни за предишни вписвания в картотеките.

Настаняването в общински жилища става въз основа на поредността в списъка и наличието на свободни общински жилища. Въз основа на настанителната заповед кметът на общината сключва писмен договор за наем. Наемният срок не може да бъде по-дълъг от 5 години.

Проект „Съвременни социални жилища в гр. Видин“

В изпълнение на проекта се очаква за 280 социално слаби лица да бъдат осигурени обзаведени, общински социални жилища, за подобряване жизнения стандарт. Той се осъществява по Оперативна програма „Регионално развитие 2007-2013 г.“ с одобрен бюджет от почти 4 милиона лв. Изпълнител на проекта е Община Видин, а партньори -

Сдружение „Организация Дром“ и Агенция за регионално развитие и Бизнес център - Видин. Продължителността му е 24 месеца, считано от 28 юни 2012 г. Проектът предвижда изграждането на нови 30 жилища в 4 двуетажни жилищни сгради в к-с „Гео Милев“ и реконструкция и вътрешно преустройство на 50 съществуващи жилища в 9 едноетажни блока в к-с „Строител“.

СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ

Право на помощи от Дирекциите “Социално подпомагане” имат лица и семейства чийто месечен доход е по-нисък от определения от Държавата диференциран минимален доход (ДМД), както и лицата с намалена трудоспособност, лица по майчинство, безработни и др. Основа за определяне на диференцирания минимален доход е гарантираният минимален доход, чийто месечен размер се определя с акт на Министерския съвет. Диференцираният минимален доход се определя като индивидуалния коефициент (К) на лицето или семейството се умножи по гарантирания минимален доход (ГМД). Индивидуалните коефициенти се определят в зависимост от възрастта и социалния статус. Гарантирания минимален доход (ГМД) към момента е 65.00 лв. Всички помощи се отпускат от Дирекцията “Социално подпомагане” по постоянния адрес, посочен в личната карта.

Месечна парична помощ и помощ за отопление

Размерът на месечната парична помощ се определя като разлика между диференцирания минимален доход и доходите на лицата или семействата от предходния месец. По същата формула се определя и правото на целева помоща за отопление, но Коефициентът на лицата и семействата е по-висок.

Вид семейство	Коефициент	За месечна помощ – доход до:	Коефициент за отопление	За отопление – доход до:
Лице над 75 години, живеещо само	165	107.25лв.	311	202.2 лв.
Лице над 65 години, живеещо само.	140	91 лв.	297	193.62 лв.
Лице над 70 години	100	65лв.	206	134.34 лв.
За всеки от съвместно живеещите съпрузи	66	42.90 лв.	167	108.60 лв.
За лице, съжителстващо с друго лице или семейство	66	42.90 лв.	224	146.04 лв.

Лице, живеещо само	73	47.45лв.	233	151.50 лв.
За лице с трайно намалена работоспособност, живеещо само	100	65 лв.	272	177.24 лв.

Доходи са всички средства от пенсии, заплати, наеми, ренти, детски добавки, издръжки и др. Семейство са съпрузите и всички деца до 18 г. Съжителстващи лица са съвместно живеещите в едно жилище. При наличие на повече от едно основание за определяне на коефициент се прилага коефициентът с по-висок размер. Месечната помощ се отпуска, ако лицата или семействата отговарят и на следните допълнителни условия:

- обитаваното от тях собствено жилище да е единствено и да не е по-голямо от: за едно лице – едностайно; за двучленно и тричленно семейство – двустайно; за четиричленно семейство – тристайно; за петчленно и по-голямо семейство – четиристайно; за всяко съжителстващо лице – една стая;
- да не са регистрирани като еднолични търговци и да не са собственици на капитала на търговско дружество;
- да нямат вземания, влогове, дялови участия и ценни книжа, чиято обща стойност за отделното лице или за всеки един от членовете на семейството да надхвърля 500 лв., с изключение на боновете или акциите от масовата приватизация;
- да не притежават движима и недвижима собственост, която може да бъде източник на доходи, с изключение на вещите, които служат за обичайно потребление на лицето или семейството;
- да нямат сключен договор за предоставяне на собственост срещу задължение за издръжка и/или гледане; това изискване не се прилага в случаите, когато поелите задължения за издръжка и/или гледане са учащи се, безработни, в нетрудоспособна възраст или хора с увреждания.

Целевата помощ за отопление се предоставя в пари авансово и еднократно за целия отоплителен сезон, независимо от вида на ползваното отопление. Месечният размер на целевата помощ за отопление е на база левовата равностойност на 350 кВтч електроенергия, от които 250 кВтч дневна и 100 кВтч нощна електроенергия, по действащи цени на електроенергията в началото на отоплителния сезон. Целевата помощ за отопление ще се отпуска за период от 5 месеца и ще се изплаща най-късно до края на месеца, следващ месеца, през който тя е отпусната. Парите може да се получават на каса, а по желание на лицата, отразено в молба-декларацията, те може да се превеждат по банков път в посочена от тях сметка.

Молба-декларация по образец се подава в дирекциите “Социално подпомагане” по постоянен адрес от 1 юли до 31 октомври. В срок до 20 дни от подаване на молбата социален работник извършва социална анкета и определя правото на помоща. Право на помощта, имат лицата и семействата, чийто средномесечен доход за предходните шест

месеца преди месеца на подаване на молбата-декларация е по-нисък от диференцирания минимален доход за отопление и отговарят на следните условия:

- да няма сключен договор за предоставяне на собственост срещу издръжка и/или гледане (освен в случаите, когато поелите задължения за издръжка и/или гледане са пенсионери, инвалиди, учащи се или безработни);
- да не са продавали недвижимо имущество през последните 5г.;
- да не са пътували зад граница на собствени разноски през последните 12 месеца;
- спестяванията на член от семейството да не надхвърлят 500 лв. на член от семейството.

Еднократна парична помощ

За задоволяване на инцидентно възникнали здравни, образователни, комунално-битови и други жизненоважни потребности на лицата и семействата може да се отпуска еднократна помощ веднъж годишно. Молби-декларации за отпускане на еднократна парична помощ се подават в дирекции “Социално подпомагане” по местоживеене. Всички условия и изисквания за отпускане на еднократна парична помощ са описани в чл.16 от ППЗСП.

Помощи за безработни

Месечна помощ по чл.9 – право на месечна помощ от Дирекции “Социално подпомагане” имат безработните лица които са регистрирани в дирекциите “Бюра по труда” най-малко 9 месеца преди подаване на молбата за социална помощ и не са отказвали предлаганата им работа и включването им в курсове за квалификация и преквалификация. За получаване на помощта месечния доход на лицето или семейството трябва да е по-нисък от определен диференциран минимален доход (ДМД). Размерът на помощта се определя като разлика между диференцирания минимален доход и доходите на лицата или семействата от предходния месец.

Не се изисква регистрация в дирекциите “Бюра по труда” на:

- родител, полагащ грижи за дете до 3-годишна възраст;
- лице с трайно намалена работоспособност 50 на сто или над 50 на сто;
- лице, полагащо грижи за тежко болен член на семейството или за съжителстващо с него тежко болно лице;
- лица с психически заболявания;
- лица над 18-годишна възраст, които още учат средно образование;
- бременни жени след третия месец на бременността.

Деветмесечна регистрация не се изисква от лицата, които са се регистрирали в дирекциите “Бюра по труда” в едномесечен срок от:

- изтичането на срока за отглеждане на дете до 3-годишна възраст;
- навършването на 16-годишна възраст, ако не учат;
- приключването на работа по програми или мерки за заетост или на сезонна работа;
- освобождаването от местата за изтърпяване на наказанието;
- завършването на социално учебно-професионално заведение или специални училища;
- изтичането на срока на експертното решение на ТЕЛК или на НЕЛК , с което е определена 50 и над 50 на сто намалена работоспособност.

Всички условия и изисквания за отпускане на месечна парична помощ са описани в чл.9 от ППЗСП. Необходими документи, които се подават в Дирекция “Социално подпомагане” по постоянен адрес: Молба-декларация, лична карта, документ за доходите, регистрация в Бюрото по труда.

Парични обезщетения за майчинство

При настъпване на риска “майчинство” държавното обществено осигуряване предоставя следните обезщетения:

- парични обезщетения при бременност и раждане, които се изплащат за срок от 410 календарни дни;
- парични обезщетения за отглеждане на малко дете до навършване 2-годишна възраст на детето;
- парични обезщетения при раждане на дете, които се изплащат за срок от 15 календарни дни на осигурените бащи;
- парични обезщетения при раждане на дете след навършване на 6-месечна възраст на детето за остатък до 410 календарни дни, които се изплащат на осигурените бащи и на осигурените осиновители;
- парични обезщетения при раждане на дете в случаите на смърт или тежко заболяване на майката/осиновителката на детето.

Право на парични обезщетения при бременност и раждане и за отглеждане на малко дете имат лицата, които са осигурени за общо заболяване и майчинство: работниците и служителите, наети на работа за повече от 5 работни дни, или 40 часа, през един календарен месец, независимо от характера на работата, от начина на заплащането и от източника на финансиране, както и лицата, включени в програми за подкрепа на майчинството и насърчаване на заетостта; членовете на кооперации, упражняващи трудова дейност и получаващи възнаграждение в кооперацията и членовете на кооперации, работещи без трудови правоотношения в кооперацията; други специфични случаи (виж КСО).

За придобиване право на парични обезщетения при бременност и раждане е необходимо да са изпълнени следните условия:

- към началото на отпуска лицата да са осигурени за общо заболяване и майчинство;
- да имат най-малко 12 месеца осигурителен стаж като осигурени за общо заболяване и майчинство. Дванадесетмесечният осигурителен стаж може да е прекъснат или непрекъснат и не е задължително да е положен непосредствено преди излизането в отпуск за бременност и раждане или при един и същ работодател.
- да им е разрешен съответният вид отпуск.

Условията и редът за разрешаване на отпуска при бременност и раждане са определени в Наредбата за медицинската експертиза /НМЕ/ и в Наредбата за работното време, почивките и отпуските /НРВПО/. Паричното обезщетение при бременност и раждане се изплаща на майката.

Право на парично обезщетение за отглеждане на малко дете се придобива при наличие на следните условия:

- към началото на разрешения отпуск лицата да са осигурени за общо заболяване и майчинство;

- да имат най-малко 12 месеца осигурителен стаж като осигурени за общо заболяване и майчинство. Двананадесетмесечният осигурителен стаж може да е прекъснат или непрекъснат и не е задължително да е положен непосредствено преди излизането в отпуск за отглеждане на дете.
- да им е разрешен отпуск за отглеждане на дете.

След изтичането на срока на обезщетението за бременност и раждане през време на допълнителния платен отпуск за отглеждане на малко дете на майката се изплаща месечно парично обезщетение в размер, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година. За 2013 г. определеният размер на обезщетението е 240 лв. Когато допълнителният платен отпуск за отглеждането на малко дете вместо от майката се ползва от бащата или от лицето, което е поело отглеждането на детето, се изплаща месечно парично обезщетение в размер, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване. Това обезщетение се изплаща и на настойника, когато той ползва отпуска при смърт на двамата родители на детето.

Паричните обезщетения се изплащат на правоимащите лица в срок 15 работни дни от представяне на необходимите документи в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт. Изплащането на обезщетението се извършва само по банков път. Полагащите се суми се превеждат от НОИ по декларираните от лицата лични разплащателни или спестовни безсрочни банкови сметки в лева.

ДРУГО МАТЕРИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ

Тук се има предвид всякакво друго материално или финансово подпомагане извън описаното в „социално подпомагане”. Възможности за предоставяне на материално подпомагане имат общините, както и някои неправителствени организации, занимаващи се с благотворителност.

Финансова помощ

Този вид подкрепа се получава най-трудно. Община Видин в предоставяла с решение на Общинския съвет еднократна финансова помощ на физически лица – граждани на общината, в изключителни случаи и при доказана нужда. Примери, които дават представа за практиката на ОбС – Видин са отпуснатите 50 лв месечно на беден ученик, да завърши своето образование и 1500 лв за болнично лечение на жив донор на орган за малко дете.

Храна

Сред неправителствените организации, занимаващи се с благотворителност, можем да посочим на първо място Българския червен кръст. Организацията раздава хранителни продукти от Интервенционните запаси на ЕС и от Българска хранителна банка. От запасите периодично се предоставя храна на нуждаещи се лица по списък, одобрен от Агенцията за социално подпомагане (за гр.Видин са 2919 лица). От хранителната банка се облагодетелстват социални домове по списък (вкл. услуги в общността, но в списъка не влиза ЦРДУ). Другите благотворителни дейности на БЧК са насочени предимно към деца, с изключение на предоставяне на топла храна на 15 бездомни лица от града,

отново по списък, този път на Д"СП" – Видин. Храната се предоставя в града, което би затруднило хора, живеещи в кв.Нов път.

Община Видин чрез Направление „Социални услуги и здравни дейности” също предоставя топъл обяд на бездомни граждани през зимните месеци (обществена трапезария), капацитетът е отново 15 души, а списъкът – предоставен от Д"СП". Храната се дава в стола на СОУ „Св.св.Кирил и Методий”.

Изводът, който може да бъде направен е, че по отношение на хранителните продукти и храната, от значение е родителите да бъдат обект на социално подпомагане (да са картотекирани от Д"СП" – Видин), за да могат да се възползват, независимо кой е конкретния доставчик.

СОЦИАЛНИ УСЛУГИ

Социалните услуги се основават на целенасочена социална работа в подкрепа на лицата за осъществяване на ежедневни дейности и/или социално включване. Те се извършват срещу заплащане на такси или по договаряне от лицата, които ги ползват. Таксите за социални услуги, финансирани от републиканския бюджет, се определят с тарифа, утвърдена от Министерския съвет, докато таксите за социални услуги, финансирани от общинския бюджет, се заплащат по Закона за местните данъци и такси.

Проучването констатира, че на територията на община Видин действат сравнително малко социални услуги, които са достъпни за целевата група родители в общия случай (т.е. когато те не попадат допълнително към някаква уязвима група – например на хората с увреждания). Преди всичко това са двата Центъра за обществена подкрепа – единият общински, а другия в рамките на Комплекса за социални услуги за деца и семейства, управляван от Институт за социални дейности и практики – София. Услугите, предлагани за родители включват:

- индивидуална подкрепа и консултиране на родители и близки на деца в риск, включително на родители на деца с увреждания;
- придружаване, посредничество (медиация) между институциите;
- услуга по приемна грижа;
- семейна групово конференция;
- подкрепа на осиновяването;
- подкрепа на родители на деца, жертви на насилие;
- работа със родители, с деца са в институции – реинтеграция;
- услуги за ранна интервенция;
- семейно планиране (групово и индивидуална форма);
- семейно консултиране (групово и индивидуална форма).

Всички услуги са безплатни за родителите на деца в риск.

ОБЩО И ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ

Проучването Според Закона за народната просвета, форми за обучени на възрастни (навършили 16 години) са самостоятелната, вечерна и заочна форма на обучение.

Самостоятелната форма включва самостоятелна подготовка и изпити за определяне на годишни оценки по всички предмети за съответния клас, съгласно

училищния учебен план т.е. изпитите се полагат върху учебното съдържание по съответния предмет, изучавано през учебната година. При самостоятелна форма на обучение се прилага училищният учебен план за дневна или вечерна форма. В тази форма не се допуска обучение за завършване на повече от два класа в една учебна година, което е сериозно ограничение и демотивира учащите се. Учениците в самостоятелна форма на обучение се подготвят самостоятелно и се явяват на изпити, съгласно училищния учебен план. По принцип обучаемите имат право на консултации от страна на учители, но това не е финансово обезпечено и не всички училища го предлагат.

Обучението във вечерна форма се провежда по училищен учебен план, разработен въз основа на съответния рамков учебен план за вечерна форма. То се организира в паралелки и групи.

Задочната форма на обучение включва учебни часове, самостоятелна подготовка и полагане на изпити за определяне на годишна оценка по учебните предмети от училищния учебен план. Обучението в задочна форма се провежда по училищен учебен план, разработен въз основа на съответния рамков учебен план за задочна форма. Обучението отново се организира в паралелки и групи.

Формите на обучение се избират от Педагогическия съвет и трябва да са определени в Правилника за дейността на училището. В Правилника се включва и регламентацията относно организацията на обучение в тях.

Заявленията за обучение в самостоятелна форма за конкретната учебна година се подават до 15 септември.

Образованието в общинските и държавни училища е безплатно.

Във Видин само част от училищата предлагат самостоятелна форма на обучение, като най-активни са СОУ „П.Р.Славейков” и ПГ „Проф. д-р А.Златаров”.

ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ И ЗАЕТОСТ

Всеки български гражданин, който търси работа, може да се регистрира в Дирекция "Бюро по труда". Регистрацията на търсещите работа лица се извършва **лично**. Необходимите документи включват:

- документ за самоличност;
- документи за придобито образование и/или квалификация;
- документи, удостоверяващи общ и/или служебен стаж, и/или осигурителен стаж;
- заявление-декларация по установен образец, утвърден от изпълнителния директор на Агенцията по заетостта;
- документ, издаден от общината, за регистрация по настоящ адрес /ако настоящият адрес е различен от адреса по лична карта/;
- решение на Териториалната експертна лекарска комисия /Националната експертна лекарска комисия - за лицата с трайно намалена работоспособност;
- други документи - в случаите, когато са необходими, и/или писмена декларация за удостоверяване на други обстоятелства.

При промяна на посочения при регистрацията постоянен и/или настоящ адрес, в срок 7 календарни дни лицето следва да подаде молба-декларация по образец и да представи удостоверение за нов постоянен и/или настоящ адрес.

Безработните лица могат да се възползват от следните възможности:

- обучение без последваща заетост;
- обучение с последваща заетост;
- обучение за започване на собствен бизнес;
- работа по програми за заетост;
- насочване към обявени работни места;
- консултации.

Всички услуги, предоставени от Дирекцията са **безплатни**.

ОБУЧЕНИЕ БЕЗ ПОСЛЕДВАЩА ЗАЕТОСТ

Всички регистрирани в Дирекция "Бюро по труда" безработни лица имат право да се включат в курсове за професионална квалификация. Обучението на лицата, включени в такива курсове се заплаща от Дирекция "Бюро по труда". Включените лица имат право на:

- стипендия за времето на курса;
- ежедневни транспортни разходи по тарифата на най-евтиния транспорт от населеното място, в което живее лицето, до населеното място, в което се провежда обучението и обратно;
- транспортни разходи от населеното място по постоянно местоживееие до населеното място, в което се провежда обучението /отиване и връщане - един път в месеца/, когато обучението е с продължителност над 1 месец.

Регистрираните безработни лица могат да се включат:

- в курсове, организирани от Дирекция "Бюро по труда";
- в курсове, организирани от Българо-германските центрове за професионална квалификация /БГЦПО/ в страната, като за времето на курса БГЦПО подsigурява общежитие. Тези курсове обикновено са изнесени на информационното табло в Дирекция "Бюро по труда".

За да се включат в квалификационен курс безработните лица е необходимо да подадат заявление по образец, към което прилагат копие от документа за завършено образование. Документи за курсове в Българо-германските центрове се подават в Дирекция "Бюро по труда", където безработният е регистриран. Няма определен период, когато се подават документите. Дирекция "Бюро по труда" придвижва документите на лицето до Българо-германския център, който е избран. Едва при започване на курса, БГЦПО изисква допълнителни документи /медицинско свидетелство и свидетелство за съдимост/.

ОБУЧЕНИЕ С ПОСЛЕДВАЩА ЗАЕТОСТ

Схема "Развитие"

По схема "Развитие" се извършва обучение за придобиване или повишаване на професионалната квалификация на безработни лица, регистрирани в дирекции "Бюро

по труда", с цел тяхното последващо включване в заетост. Целта е да се съкрати престоя на пазара на труда на безработните лица и да им се подsigури доход. Освен това се цели и осигуряване на квалифициран персонал на работодателите, съобразно специфичните им потребности.

По схемата приоритетно се включват:

- безработни лица, освободени от работа след 01.11.2008 г. в следствие на реструктуриране на предприятието или закриване на предприятието или намаляване обема работа или закриване на част от производството;
- безработни лица до 29-годишна възраст;
- безработни лица над 50-годишна възраст;
- безработни лица, които са регистрирани в Дирекция "Бюро по труда" повече от 12 месеца.

Безработните лица задължително трябва да имат образователна степен равна, или по-висока от минимално изискуемото входящо/изходящо образователно ниво за включване в обучение по съответната степен на професионална квалификация. За включване в схемата безработни лица попълват заявление. Работодателят извършва подбор измежду подалите заявления безработни лица. Според заявката на работодателя това може да стане както чрез индивидуални или групови срещи, така и чрез предоставяне на списък. Работодателят одобрява лицата за включване в обучение и последващо наемане на работа след успешно завършване на професионално обучение по заявената конкретна професия/ специалност. Безработният трябва за 30 дни да избере фирма, която да проведе обучението, за което е одобрен. Обученията се извършват от Доставчици на обучения – обучаващи организации, обучаващи институции или обучителни центрове, включени в списъци, утвърдени от Изпълнителния директор на Агенцията по заетостта и могат да се намерят на електронната страница на Агенцията по заетостта. За лицата, които нямат достъп до интернет, същите списъци могат да се намерят на информационното табло в Дирекция "Бюро по труда". Седем дни преди началото на курса се получава ваучер за обучение, който се предоставя на Доставчика на обучение. По време на професионалното обучение на включените безработни лица за присъствените дни се изплащат:

- стипендия в размер на 8 лв. за всеки присъствен учебен ден /минимум 6 учебни часа/;
- разходи за транспорт, съответстващи на посещенията на курса, от и до населеното място на обучаемия, когато лицето е с адрес в населено място, различно от това, в което се провежда обучението.

След успешно завършване на обучението на всеки обучен се издава свидетелство за професионална квалификация или удостоверение за професионално обучение. След получаване на документа за завършено обучение, Дирекция "Бюро по труда" дава насочващо писмо до работодателя за наемане на работа. Периодът на трудовия договор е от 9 до 12 месеца, в зависимост от заявката на работодателя.

ПРОГРАМИ ЗА ЗАЕТОСТ

Национална програма "От социални помощи към осигуряване на заетост"

Програмата цели: осигуряване на заетост и социална интеграция на безработни лица, обект на месечно социално подпомагане, чрез разкриване на работни места в общополезни дейности, както и в дейности на територията на предприятия без

държавно и/или общинско участие; Повишаване на пригодността за заетост на лицата, обект на програмата, чрез включването им в дейности, водещи до повишаване на уменията и квалификацията; Повишаване на конкурентноспособността на безработни лица, обект на месечно социално подпомагане чрез включване в обучение за ограмотяване и придобиване на професионална квалификация.

По тази програмата работодателите кандидатстват с проекти. Работните места по тези проекти могат да се разкриват за срок до 1 год. Ежегодно през м.октомври Агенцията по заетостта обявява процедура за набиране на проекти за следващата година. При обявяване на процедурата се оповестяват и изискванията към съдържанието на проектите и съотношението между дейностите в проектите.

По програмата могат да кандидатстват всички трудоспособни безработни лица, които са регистрирани в Дирекция "Бюро по труда" и са обект на месечно социално подпомагане, като приоритетно се включват безработни лица от следните групи:

- продължително безработни лица, регистрирани в Дирекция "Бюро по труда" повече от 12 месеца;
- безработни лица, регистрирани в Дирекция "Бюро по труда", които не са работили по Програмата от началото на предходната година – не по-малко от 70% от общия брой на включените по Програмата през текущата година. При непопълване на квотата с лица, отговарящи на горепосочения критерий, не се допуска допълването с безработни лица, работили по НП "От социални помощи към осигуряване на заетост" от началото на предходната година;
- чен от семейство с деца, в което и двамата родители са безработни и семейството е обект на месечно социално подпомагане;
- бзработен самотен родител /осиновител/, който е обект на месечно социално подпомагане;
- бзработни лица на месечно социално подпомагане до 29-годишна възраст.

Дирекция "Бюро по труда" извършва подбора за включване в Програмата измежду посочените приоритетни групи и останалите безработни лица, които са обект на месечно социално подпомагане. Подборът за включване в Програмата в посочените по-горе приоритетни групи и останалите безработни лица, обект на месечно социално подпомагане, се извършва като се отчита продължителността на регистрацията им след последната работа, включително и по програми и мерки по ЗНЗ. Насочването за включване в Програмата на безработни лица, обект на месечно социално подпомагане започва от тези, които са с най-продължителна регистрация в Дирекция "Бюро по труда". При подбор на безработните лица за включване в Програмата, Дирекция "Бюро по труда" се съобразяват и с изискванията на работодателя за обявеното работно място. Окончателното решение за назначаване на работа измежду насочените безработни взема съответният работодател.

Национална програма "Нова възможност за заетост"

Програмата цели ограничаване на безработицата и осигуряване на нова заетост на освободени лица, регистрирани в Дирекция "Бюро по труда", останали без работа в резултат от икономическата криза.

Включването в програмата се извършва чрез подаване на комплект документи от работодателите в Дирекция "Бюро по труда".Обект на Програмата са регистрирани в

дирекция "Бюро по труда" безработни лица, освободени поради съкращения считано от 1.11.2008 г., в резултат от икономическата криза в страната и/или реструктуриране, стартиране на производство по несъстоятелност или ликвидация на предприятията и свързани с тях производства. Приоритетно в Програмата се включват освободени безработни лица – родители на деца с трайни увреждания до 18-годишна възраст и до завършване на средно образование, ако учат, но не по-късно от 20-годишна възраст и родители на учащи деца до 16-годишна възраст, а ако продължават да учат – до придобиване на средно образование, включително до завършване на XIII клас на професионална гимназия, но не повече от 20 - годишна възраст.

Работодателите наемат безработните лица по Програмата за срок от 6 месеца, на пълно работно време, като получават финансиране от държавния бюджет за: минималната работна заплата; допълнителни плащания по минимални размери, в съответствие с КТ; възнаграждения за платен годишен отпуск по чл.155 от КТ; възнаграждения по чл.40 ал.5 от КСО; дължимите осигурителни вноски за сметка на работодателя, върху гореизброените суми, но не по-малко от минималния осигурителен праг в съответствие с КСО.

МЕРКИ ЗА ЗАЕТОСТ

Мерките за заетост подпомагат работодателите за да наемат лица, които по-трудно ще си намерят работа. На работодателя се предоставят средства за трудово възнаграждение и всички осигурителни вноски върху него във всички онези случаи, когато наема безработни лица от така наречените рискови групи на пазара на труда, сред които са и безработни лица – самотни родители и/или майки с деца до 3-годишна възраст; безработни майки с деца от 3 до 5-годишна възраст; безработни лица, изтърпели наказание "лишаване от свобода" - при необходимост за тях може да бъде организирано и финансирано обучение, извършено от работодателя или обучаваща организация; безработни лица над 50-годишна възраст; безработни лица с основно или по-ниско образование. На работодателя се субсидират само на направените разходи за осигурителни вноски.

ЗДРАВНИ ГРИЖИ

В Република България задължителното здравно осигуряване гарантира свободен достъп на осигурените лица до медицинска помощ чрез определен по вид, обхват и обем пакет от здравни дейности, както и свободен избор на изпълнител. Здравноосигурителните права се прекъсват, ако гражданинът не е внесъл повече от 3 вноски за период от 36 месеца - до началото на месеца, предхождащ оказването на медицинска помощ. Тогава пациентът следва сам да заплати за помощта - по цени, обявени от лечебното заведение.

За лицата, получаващи обезщетение за безработица здравноосигурителната вноска е за сметка на републиканския бюджет. Осигуряват се за сметка на републиканския бюджет и гражданите, които отговарят на условията за получаване на месечни социални помощи и целеви помощи за отопление по реда на Закона за социално подпомагане, ако не са осигурени на друго основание.

Националната здравноосигурителна каса (НЗОК) заплаща гарантирано за оказването на следните видове медицинска помощ: медицински и дентални дейности за предпазване

от заболявания; медицински и дентални дейности за ранно откриване на заболявания; извънболнична и болнична медицинска помощ за диагностика и лечение по повод на заболяване; долекуване, продължително лечение и медицинска рехабилитация; неотложна медицинска помощ; медицински грижи при бременност, раждане и майчинство; аборти по медицински показания и при бременност от изнасилване; дентална помощ; медицински грижи при лечение в дома; медицинска експертиза на трудоспособността; транспортни услуги по медицински показания; ваксини за задължителни имунизации и реимунизации; асистирана репродукция. Освен гарантирания пакет, НЗОК заплаща напълно или частично и предписване и отпускане на разрешени за употреба лекарства, медицински изделия и диетични храни за специални медицински цели, предназначени за домашно лечение на територията на страната, както и на медицински изделия, прилагани в болничната медицинска помощ, но за точно определени болести.

Извън обхвата на задължителното здравно осигуряване се предоставят медицински услуги, които са свързани със:

- медицинска помощ при **спешни състояния** (спешни състояния са такива, при които има опасност от настъпването на: смърт; тежки или необратими увреждания на жизнено значими органи и системи; усложнения при родилки, застрашаващи здравето и живота на майката или плода);
- профилактични прегледи и изследвания и акушерската помощ за всички здравно неосигурени жени, независимо от начина на родоразрешение, по обхват и по ред, определени с наредба на министъра на здравеопазването;
- стационарна психиатрична помощ;
- осигуряване на кръв и кръвни продукти;
- трансплантация на органи, тъкани и клетки;
- задължително лечение и/или задължителна изолация;
- експертизи за вид и степен на увреждане и трайна неработоспособност;
- заплащане на лечение за заболявания по ред, определен от министъра на здравеопазването;
- медицински транспорт по ред, определен от министъра на здравеопазването.

Освен изброените, безплатни са и ваксини и протиепидемиологични дейности, както и достъпът до здравни дейности, включени в национални, регионални и общински здравни програми. Със средства от собствени приходи общините могат да подпомагат дейности по профилактика и лечение на социално слаби, безработни и други лица, които имат регистрация за постоянен адрес в съответната община. Няма сведения Община Видин да е подпомагала подобни дейности през последните години.

Правата за достъп до медицинска помощ на здравноосигурените лица се реализират на първо място чрез системата от общопрактикуващи (лични) лекари, като всяко такова лице има право свободно да избира личен лекар и лекар по дентална медицина. Смяната на личния лекар може да се осъществи два пъти през годината за хората от един здравен район (община). Това е периодът от 1 до 30 юни и от 1 до 31 декември.

Задължителните дейности, които трябва да извършва един личен лекар са определени в специална наредба и представляват почти всички причини за посещение на пациента при лекаря. Основната функция е превантивната, т.е. профилактиката. Задачата на общопрактикуващия лекар е да открие своевременно рисковите фактори у индивида, да проследява, да намали или премахне риска от развитие на дадено заболяване. ОПЛ

основно се занимава с превенция на основните хронични заболявания: артериална аипертония, диабет, рак с различна локализация, хронични заболявания на дихателната система, ревматологични заболявания и др. Той проследява развитието на пациентите си. Диагностична и лечебна дейност - ОПЛ диагностицира заболяванията, назначава съответната терапия и проследява лечението. При необходимост от повече изследвания или трудности в диагностиката насочва пациентът за консултация с тесен специалист. Диспансерна функция - ОПЛ трябва да диспансеризира пациенти със съответни социално-значими заболявания: артериална хипертония, диабет, исхемична болест на сърцето, доброкачествена хиперплазия на простатната жлеза, анемии и др.

В община Видин 43 ОПЛ са сключили договори със здравната каса, от които в кв.Нов път работят д-р Володин Вълков и д-р Огнян Пенелски.

Всеки здравноосигурен гражданин има правото и задължението да преминава периодично на профилактичен преглед. При липса на каквито и да е симптоми и отклонения, той се прави веднъж на пет години. Профилактичният преглед в е безплатен за здравноосигурените лица, за него пациентът дължи само потребителска такса.

При посещение при лекар или стоматолог, от потребителска такса са освободени неработещите лица. От това си право може да се възползват безработни, регистрирани в Д"БТ" като такива, което трябва да удостоверят с документ.

Проучването констатира две действащи национални програми на територията на общината, които предлагат безплатни услуги за целевата група родители:

- Кабинет за анонимно и безплатно консултиране и изследване за ХИВ/СПИН (РИОКОЗ-Видин, ул."Цар Симеон Велики" 76, ет.1, тел. 094/ 60 04 55, работно време в делнични дни: от 09:00 до 17:00 часа). Кабинетът, както името му показва, предлага безплатно изследване за наличието на вируса и болестта. Понеже кабинетът е мобилен, подобно изследване може да се организира и на място;
- Местен офис на Програма "Укрепване на Националната програма за контрол на туберкулозата в България" – сдружение Свободен младежки център е организацията, която реализира програмата в област Видин. Предоставяните услуги включват: скрининг на лица от ромския етнос – анкетиране и изследване при установен риск; проследяване на продължителната фаза на лечението и на химиопрофилактика; придружаване на лица до лечебното заведение (вкл. заплащане на разходите им за обществен транспорт); предоставяне на ваучери за храна в някои случаи. Програмата ще бъде активна до 2015г вкл.

ДРУГИ УСЛУГИ

Проучването установи наличието на безплатни правни услуги, предоставяни от сдружение „Организация ДРОМ” – Видин по проект "Равни права за ромите", подпомогнат от Финансовия механизъм на ЕИП. Сред предвидените дейности спада и безплатна правна помощ и консултации на роми и социално слаби не роми.

Национално бюро за правна помощ осъществява проект „Подобряване на достъпа на уязвими групи до правна помощ чрез въвеждане на пилотен проект за „гореща линия за първична правна помощ” и регионални центрове за консултиране”. Проектът предлага

национален телефон за безплатна правна помощ – 070018250, както и достъп на граждани на място за консултиране във Видин и Сливен.

ПОДКРЕПА ЗА ЦЕЛЕВАТА ГРУПА РОДИТЕЛИ				
Услуга	Доставчик	Достъп	Описание	Координати
Социални грижи и материална помощ	Дирекция „Социално подпомагане”	Право на помощи имат лица и семейства чийто месечен доход е по-нисък от определения от Държавата диференциран минимален доход (ДМД), както и лицата с намалена трудоспособност, лица по майчинство, безработни и др.	Осъществяват дейности по отпускане на социални помощи, извършване на социални услуги, финансово, административно и информационно обслужване на граждани. Повече информация на http://pomosti.oneinform.com/	ул. Еделвайс № 5, тел.094/601640
Жилищно настаняване	Община Видин	За граждани и техните семейства, както и живеещите във фактическо съпругеско съжителство по смисъла на Семейния кодекс, които отговарят на определени условия	Нуждаещите се от жилища се картотекират. Настаняването в общински жилища става въз основа на поредността в списъка и наличието на свободни общински жилища. Въз основа на настанителната заповед кметът на общината сключва писмен договор за наем. Наемният срок не може да бъде по-дълъг от 5 години.	пл. "Бдинци" 2, тел.094/609402 – информационен център
Трудово посредничество, професионално обучение за възрастни	Дирекция „Бюро по труда”	Изисква се регистрация	Предоставя трудово посреднически услуги и достъп до програми за заетост и квалификация	пл. "Бдинци" 1 тел: 094/601362
Материална помощ	Български Червен Кръст	Безплатен	Предоставя храни и дрехи	ул. "Княз Борис I" 4, тел. 094/606095
Социални услуги	Институт по социални дейности и практики - Комплекс за социални услуги за деца и семейства	Безплатен за родители на деца в риск	Индивидуална подкрепа и консултиране, посредничество, семейна групов конференция; реинтеграция; семейно планиране, семейно консултиране и др.	ул. „Княз Борис I" 25а, тел. 094/600 606
	Община Видин – Център за обществена подкрепа	Безплатен за родители на деца в риск	Подкрепа и консултиране на родители на деца в риск	ул. „Княз Борис I" 32, тел. 094/600859
Самостоятелна форма на обучение	СОУ „П.Р.Славейков”, ПГ „Проф. д-р	Безплатен, изисква се заявяване преди 15	Учениците в самостоятелна форма на обучение се подготвят самостоятелно и се	РИО - пл. "Бдинци" 2А, ет. 12, тел.094/ 60 17 31

	А.Златаров". и др. училища	септември на всяка година	явяват на изпити, съгласно училищния учебен план.	
Здравни услуги	Лични лекари	Заплащане на услугата частично или напълно	Превенция на заболяемостта, диагностична и лечебна дейност. При необходимост от повече изследвания насочва пациента за консултация със специалист.	Д-р Володин Вълков - кв.Нов път ул .Чайка 1, тел. 0988/816521 Д-р Огнян Пенелски - кв.Нов път ул .Чайка1, тел. 0878/456163
	Регионална Инспекция за Опазване и Контрол на Общественото Здраве	Безплатен	Кабинет за анонимно и безплатно консултиране и изследване за ХИВ/СПИН	Ул.Цар Симеон Велики 76, тел.094/600455
	Свободен младежки център - Местен офис на Програма "Укрепване на Националната програма за контрол на туберкулозата в България"	Безплатен за роми	Изследвания за туберкулоза, проследяване на лечението, проследяване на химиотерапия	ул. Акад.Стефан Младенов 11, ет.2, тел.094/601983
Правна помощ	Организация Дром	Безплатен за роми и социално слаби нероми	Правни консултации по въпроси, свързани с дискриминация и др.	к-с "Съединение" бл.4, партер - тел.: 094/606 209
	Национално бюро за правна помощ	Безплатен за уязвими групи	Правни консултации	ул. Цар Александър II 19, ет.6, тел.0877/622665 Национален телефон 070018250